

Jak zastavit invazi

Správa CHKO České středohoří využívá finanční prostředky z Programu péče o krajinu na každoroční likvidaci porostů křídlatek na Děčínsku a bolševníku velkolepého v okolí Třebívlic.

Od roku 2011 se na Lounsku odstraňují geograficky nepůvodní druhy v rámci projektu LIFE+ Stepí Lounského středohoří. Vyřezává se borovice černá, trnovník akát, kustovnice cizí a pámelník bílý. Zásahy již byly provedeny v evropsky významných lokalitách Oblík-Srdov-Brník, Raná-Hrádek, Třtenských stráně a na Odolickém vrchu. Pro stepi jsou zvláště nebezpečné borovice černá a trnovník akát, které se velmi rychle šíří na neobhospodařované plochy a ohrožují tak celou řadu chráněných stepních druhů rostlin a živočichů. Lesníci je v minulém století vysazovali na bývalých pastvinách, pro které již nebylo využití kvůli poklesu stavů ovcí a koz. Likvidace nepůvodních druhů a obnovení pastvy na vyčištěných plochách je pro obnovu zdejších jedinečných stepí zásadní.

Víte, že...

...invazní bolševník velkolepý může vyrůst až do čtyřmetrové výšky?

...křížením křídlatky japonské a sachalinské vznikl nový druh křídlatka česká?

...dřevo z trnovníku akátu je velmi tvrdé a používá se například pro výrobu zahradního nábytku?

...akáty mají v oblíbenosti včelařů, protože jsou zdrojem kvalitního medu?

Texty:

Jan Kyselka

Fotografie:

- Titulní foto: Plody Akátu (Foto: archiv)
 1 / Borovice černá na úpatí Rané (Foto: archiv)
 2 / Borovice černá – detail šišky (Foto: archiv)
 3 / Trnovník akát (Foto: archiv)
 4 / Křídlatka japonská (Foto: P. Bauer)
 5 / Bolševník u Třebívlic (Foto: archiv)
 6 / Netýkavka žláznatá (Foto: J. Marešová)
 7 / Netýkavka malokvětá (Foto: V. Vlačiha)
 8 / Lupína mnoholistá (Foto: V. Vlačiha)
 9 / Kustovnice cizí (Foto: archiv)
 10 / Pámelník (Foto: archiv)
 11 / Netýkavka žláznatá (Foto: V. Vlačiha)

Grafická úprava:

David Plouhar & MONELLO

Vydala:

AOPK ČR, Správa CHKO České středohoří,
 s příspěvním finančním nástrojem
 Evropského společenství LIFE, 2014

ISBN 978-80-87457-77-1

Více informací naleznete na
www.ochranaprirody.cz/life

NEPŮVODNÍ DRUHY ROSTLIN

v Českém středohoří

České středohoří patří mezi botanicky nejpestřejší oblasti v České republice. Některé druhy rostlin, se kterými se na svých výletech po kopcích Středohoří můžete setkat, zde ovšem nerostou přirozeně, ale byly sem člověkem zavlečeny z jiných částí světa. Rostliny se s přispěním člověka šířily na nová stanoviště již od dob prvních zemědělců (například různé polní plevely – chrpa, koukol či vlčí mák). K rozsáhlejší výměně druhů začalo docházet s rozvojem obchodu, zejména po objevení Ameriky.

1

Invazní druhy rostlin

Jako invazní rostliny se označují ty nepůvodní druhy, které se v krajině rychle a nekontrolovatelně šíří. V extrémním případě mohou způsobit i vymření některých původních druhů. Invazní rostliny totiž v novém prostředí nemají přirozenou konkurenci. Některé dokonce vylučují látky znemožňující růst ostatním druhům. Často tak vznikají rozsáhlé monokulturní porosty.

Do Českého středohoří nepatří:

Borovice černá

Původně rostla v jižní Evropě, nižších polohách Alp, Malé Asii a severní Africe. V České republice se vysazuje v oblastech s teplejším a suchým klimatem, na výspěch, rekultivovaných lomích a na místa ohrožená imisemi. Velmi rychle se šíří a někde vytlačuje původní borovici lesní. V Českém středohoří byla vysazována na bývalé pastviny v suché jihozápadní části, například na Ranou či Dlouhý vrch.

2

3

Trnovník akát

Pochází ze severní Ameriky. K nám byl dovezen jako medonosná dřevina, jeho med patří mezi nejkvalitnější. Pro svou nenáročnost byl vysazován na mělkých a písčitých půdách. Patří mezi invazní druhy. Velmi rychle se šíří a výrazně obohacuje půdu o dusík. Tím vytlačuje ostatní rostliny a vytváří rozsáhlé monokultury. Snadno zmlazuje, proto se likviduje jen velmi obtížně.

Křídlatka japonská a sachalinská

Rostliny původem z východní Asie byly do Evropy dovezeny v 19. století pro dekorativní účely. Ze zahrad a parků se začaly nekontrolovatelně přesouvat do volné krajiny, zejména do okolí sídel a vodních toků. Rychle se rozšiřují pomocí oddenků a jejich listy produkují látku znemožňující růst ostatních rostlin. Křížením křídlatky japonské a sachalinské vznikl nový druh křídlatka česká, která je mimořádně odolná.

4

5

Bolševník velkolepý

Invazní bolševník velkolepý pochází z Kavkazu a do Evropy byl dovezen jako okrasná rostlina. Dorůstá výšky 2-4 metry. V Čechách se rozšířil ze zahrady zámku Kynžvart na Chebsku v 2. polovině 19. století. Roste především na rumišťích, podél cest a vodních toků. Jeho likvidace je obtížná. Musí se používat ochranné pomůcky, protože šťáva z listů a lodyhy je toxická a může vážně poškodit kůži.

Netýkavka žláznatá

Rostlina původně pocházející z Himálaje se v České republice šíří především v nivách vodních toků, kde často vytváří souvislé porosty. Do Evropy byla dovezena pro okrasné účely v 1. polovině 19. století. Rozšiřuje se pomocí velkého množství semen umístěných v tobolce, které v době zralosti vystřelují až několik metrů daleko.

6

7

Netýkavka malokvětá

Pochází ze Sibíře. Je to invazní druh, který se po Evropě rozšířil z parků a botanických zahrad. V lesích vytlačuje původní vegetaci a často vytváří souvislé porosty. Upřednostňuje vlhčí humózní půdy bohaté na dusík.

Lupina mnoholistá (vlčí bob mnoholistý)

Dekoratивní rostlina pochází ze Severní Ameriky. Roste na okrajích lesů, na mýtinách a na náspech silnic a železnic. Byla pěstována pro zlepšení kvality půdy, protože ji obohacuje o dusík. Je silně jedovatá.

8

9

Kustovnice cizí

Opadavý keř pochází z jihovýchodní Evropy a Malé Asie. Nejčastěji roste na neobhospodařovaných suchých svazích, rumišťích, v okolí silnic a železnic a ve městech. Často se vysazuje do živých plotů. Je to jedovatý invazní druh.

Pámelník bílý

Opadavý keř pochází ze Severní Ameriky. Je nenáročný na kvalitu půdy a vláhu. V České republice se běžně pěstuje v zahradách, parcích a na sídlištích, místy zplaňuje. Plody jsou mírně jedovaté.

10